

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: СОЦИОЛОГИЈА
СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ: ВАСПИТАЧИ - ПРВА ГОДИНА
ПРЕДАВАЊЕ ПО РАСПОРЕДУ: ПОНЕДЕЉАК, 13.04.2020.
ВРЕМЕ: 8,45-10,30
НАСТАВНИК: Проф. др Јован Базић

33. Појам, настанак и улога политике у друштву

Политика је један од најопштијих појмова друштвене мисли. Делатност људи која се означава изразом политика окружује човекову свакодневницу свих епоха и типова људске заједнице. Иако је овај појам данашњем човечанству остао још од старе Грчке, постоје различита схватања политике у различитим епохама и друштвима, "политика у свом старом (античком) и у свом новом (модерном) облику има друкчије значење".¹ Појам политика (*polis* - град, државица, скуп грађана који образују заједницу) је до грађанских револуција (XVII и XVIII век), означавао унутрашњи поредак државу, односно унутрашњу политику. Али у XIX и XX веку, у европским језицима, политика је почела да означава јавну делатност на свим нивоима - од локалног и регионалног до државног, међудржавног и светског, глобалног, при чему се изгубила разлика између спољњег и унутрашњег. С друге стране, израз политика све се више користи за означавање различитих области јавне делатности - привредна политика, финансијска политика, социјална политика, образовна политика, културна политика итд.

У социолошком одређењу реч *политика* користи се најчешће у два основна и међусобно повезана начина: Први, у ширем смислу, где политика означава усмеравање људске делатности у правцу остваривања одређених циљева у разним сферама друштвеног живота - економији, образовању, здравству, култури итд; и други, схватање политике у ужем смислу, где се политиком означава усмеравање друштвених односа и управљање друштвеним пословима првенствено помоћу државне власти.² Тиме је организација и деловање државне власти, као и борба за утицај на њу, схваћена као суштина политике и основни садржај политичког живота у друштву.

Кроз историју, значење политике се у изворном смислу везује за *полис*, први облик људске заједнице у којем су се заједнички послови обављали јавно. Од тада политика суштински носи обележје јавне делатности. Касније, све до данашњег времена, политика у себи садржи специфичну дијалектику јавног и приватног. У том процесу политика је битно добила на значају инструментализујући своју моћ кроз државу, која је нагло ојачала преузимајући многобројне друштвене функције. Створене су и посебне друштвене организације које се баве политиком - политичке странке, као и посебни слојеви људи којима је политичка делатност професија - политичари. Тако је настала политика у савременом смислу. Политика је постала и предмет посебне друштвене науке - науке о политици, односно *политичке науке*, у чијем је средишту наука о држави, као превасходно политичкој организацији.³

¹ Љ. Тадић, *Наука о политици*, Београд 1996, стр. 21.

² Видети: М. Поповић, *Проблеми друштвене структуре*, Београд 1974, стр. 262-263.

³ Видети: Р. Д. Лукић, *Основи социологије*, Београд 1994, стр. 245.

У античком свету политика је, у свом суштинском смислу, представља остварење одређених идеја у заједници. То су, пре свега, идеје *највишег добра, правде и опште користи*. Као што на индивидуалном плану човек тежи да што више усаврши своје моралне особине, тако на плану живота у заједници он тежи правди и општем добру, тј. усавршавању своје заједнице. Овде политика представља аутентичну област човековог делања а заједница се усавршава само непрекидном активношћу њених грађана у остваривању правде и опште користи, дакле највишег добра. Суштинска обележја политике старе Грчке, историјски посматрано, заснивала су се на економској и политичкој самодовољности *полиса*, с једне стране, и на раздвојености јавног и приватног у заједници као целини, с друге.

Средњи век је анулирао смисао који је политици давала Антика. Уместо разликовања јавног и приватног, истиче се разлика световног и духовног, при чему се не говори о различитим сферама друштвеног живота, већ је световно подређено духовном, живот религији, а држава цркви. Световни живот и световна власт представљали су комплекс различитих владавина - краљевске, земљопоседничке, владавине градског већа и власника корпорације (цехови и гилде) - које су међусобно биле у вазалским односима. За Тому Аквинског старешина домаћинства је узор за поглавара краљевства, само што је његова моћ мање савршена од краљевске. У домаћинству, земљопоседу или краљевству влада се на исти начин - беспоговорно и силом. Политика овде није више јавна ствар, јер подручје политичког функционише по моделу приватног.

Почетак раздвајања привредно-социјалног и политичког живота означио је прелаз из средњег у Нови век. У њему политика добија идентитет и постаје делатност нове друштвене организације - државе. Настанком *грађанског друштва*, као посебне сфере живота, долази уједно и до поступног ослобођења производно-прометне делатности од уских сталешких стега феудалног поретка, која се концентрише нарочито у градовима. Политика Новог века била је у потпуности саображена променама у друштвено-економској и политичкој структури. Она је представљала делатност владања државом и посредством државе. Такво разумевање политике најбоље су изразили мислиоци апсолутне државе XVI и XVII века Макијавели и Хобс, као и први мислилац државног суверенитета, Боден. Модерно схватање политике није везано само за државу као организацију власти и средство владања, већ се односи и на све облике и садржаје утицаја на државу - ограничавање државне власти. Овај процес одвијао се у активностима и борбама грађанског друштва против апсолутне државе и свих облика апсолутизма, а у том процесу политика је задобијала свој нови лик. Потреба за ограничавањем моћи државе настала је упоредо са јачањем грађанског друштва. Од друштва приватних власника, који су своју послушност владару нудили у замену за њихову заштиту, оно се развијало ка друштву јавних особа које су способне да у јавном процесу артикулишу, износе и бране своје интересе. Добијајући јавни значај и афирмацију, приватни интерес посеже у саму структуру власти, настоји да буде представљен и брањен у посебном политичко-репрезентативном телу. С настанком парламента као народног представништва, грађанско друштво непосредно утиче на државу и ограничава њену апсолутистичку самовољу. Политика постаје сложенија делатност а грађанско друштво није више скуп приватних власника, већ и скуп јавних особа.

Од половине XIX века до данас обележје политичком животу дају масовне политичке странке и бирократизација државе. Њиховим настанком политика постаје поље сучељавања интересне репрезентације и стручног управљања, слободарства и манипулације. Политичка активност се усмерава према нормативној и физичкој сили

државе која функционише као технички инструмент владања. Основа њене рационалности је бирократија, коју карактерише умеће примене правила у вршењу власти. "У модерној држави", истиче Вебер, "у којој се власт не испољава ни у парламентарним говорима нити у прогласима монарха, него у вршењу управе у свакодневном животу, стварана власт налази се нужно и неизбежно у рукама чиновништва, како војног тако и цивилног".⁴ Према томе, "модерни парламенти су у првом реду представништва оних којима се влада средствима бирократије".⁵ Овде се политички процес састоји, пре свега, у страначком освајању државе посредством слободних избора, а масовност је основна карактеристика јавног политичког процеса. Политичке странке у модерној политици су основни посредник у одржању равнотеже масовне демократије, као ограниченог учешћа широких слојева у политици, и рационалне државе на основи њене стручне управе. Улога странака састоји се у каналисању захтева, тежњи и интереса друштвених група у политички програм и акцију које треба спровести средствима државе.

Основну тенденцију у политици XX века представља превласт страначко-државног елемента. На његовим супротним странама стоје два доминантна искуства политичког живота: *тоталитаристичко* и *плуралистичко*. Тоталитаризам је представљао крајност апсолутне преваге државе у динамици односа државе и друштва, а плурализам полицентричност фактичке моћи у којој држава губи обележја свевладајућег чиниоца. Тоталитаризам своје средство и сврху налази у тоталној држави, која представља суштинско, опште обавезујуће политичко јединство. Социјални ослонац тоталитаризма је масовни покрет популистичког типа (десног - фашизам и нацизам, а левог - комунизам), који уздиже вођу а његове се одлуке прихватају директно, аklamацијом, или посредством трансмисионог механизма у виду масовних политичких организација. Овде се политика своди на лидерско - популистички ритуал. Плурализам, односно плуралистички концепт политике, супротставља се акумулираној и централизованој државној власти. Он тежи да се власт конституише одоздо и ефикасно контролише, као и да се ефективно раздвоји на више центара и ослободи своје државно - универзалистичке претензије. Такав полицентрични модел политике Роберт Дал је назвао *полиархијом*, која суштински представља владавину мањина, које су функционално одвојене од друштвене целине за коју важи принцип већинске демократије. Полиархију карактерише аутономија удруживања и слободно јавно деловање различитих интересних скупина.⁶

Схватања политике у XX веку и политичка искуства исказали су се у широком спектру - од тоталитаризма до републиканства. Између њих су распоређени мање више ауторитарни, као и мање више демократски облици политичког живота. Сви се они могу груписати у четири схватања политике: *тоталитарно*, *етатистичко*, *плуралистичко* и *републиканско*. За тоталитарно схватање политике најкарактеристичније је разумевање Карла Шмита. Тоталност политике је, по Шмиту, садржана у томе што је свака област људске делатности подложна разликовању на пријатеље и непријатеље. "Свака религиозна, морална, економска, етничка или нека друга супротност преокреће се у политичку супротност када постане довољно јака да људе ефективно групише на пријатеље и непријатеље".⁷ Политика и држава односе се као душа и тело. У том смислу држава

⁴ М. Вебер, *Привреда и друштво II*, Просвета, Београд 1976, стр. 437.

⁵ *Исто*, стр. 474.

⁶ R. Dahl, *Democracy and its Critics*, London 1989, str. 220.

⁷ C. Schmitt, *Der Begriff des Politischen*, Berlin 1979, str. 37.

представља суштинско, тотално и меродавно јединство заједнице. Њена моћ је тотална, јер она произилази из основног права, права да се поведе рат против непријатеља.

Етатистичко схватање политике најизраженије је код Макса Вебера. За њега политика представља "тежњу ка учествовању у моћи или ка утицају на расподелу моћи било између држава или између група људи у држави у којој живе".⁸ За овакво схватање политике кључне су две категорије - *моћ* и *држава*. Моћ је општи друштвени феномен који се јавља у свакој врсти "заједничког делања људи". Њен посебан случај је власт, која у основи представља институционализовану моћ која у модерно доба добија изглед државе. Вебер сматра да је државу немогуће прецизно дефинисати полазећи од предмета њеног бављења, јер скоро и да не постоји подручје које не би потпало под њену област. Зато преостаје једина могућност да се држава дефинише узимајући у обзир специфично средство које јој стоји на располагању, а то је примена физичког насиља. За Вебера је држава политичка организација која има монопол легитимне примене физичког насиља. Политика се по Веберу, налази у троуглу моћи, легитимности и физичког насиља. Она се најуже везује за државу која је основни медијум њеног постојања и основно средство реализације циљева различитих политичких актера.

Плуралистичко схватање политике најпотпуније је изражено код Дејвида Истона. За њега је политика у основи друштвени феномен који се подједнако тиче друштва као целине, мањих удружења или било којих других група. На свим тим нивоима који се односе као шири и ужи, а не као виши и нижи, политика се састоји "од мреже одлука и делатности којима се расподељују вредности".⁹ За разлику од других врста делатности, где се такође одлучује о вредностима, политику одликује одлучивање на бази ауторитета, односно ауторитативна расподела вредности. Садржај политике из оваквог одређења произилази из друштва схваћеног плуралистички, односно виђења да се друштво састоји из мноштва група, организација и удружења које поседују одређене аутономије.

Републиканско схватање политике налази се у радовима Хане Арент. За њу политика представља посебну област људског делања у којој се на основу мишљења, говора и аргументације, одлучује о јавним пословима. Као засебно подручје политика постоји само у мери у којој грађани учествују у јавним пословима заједнице, јер "сви наши политички појмови поретка, важе неопозиво као претполитички појмови; они своје оправдање нису имали у јавном, већ у приватном подручју, тако да су они у дословном смислу неполитички - полису неприпадајући".¹⁰ Овај концепт политике је, како она каже, делом историјски реализован у античком *polisu* и *civitasu*, као и у модерним револуцијама и покретима који су створили републиканске установе као што су слободна јавност, парламент, установе локалне самоуправе и тд. Дакле, према Х. Арент, политика је само ствар слободних, делатних и активних људи који подручје јавног као подручје заједничких послова никада не препуштају сили владавине, рутини управе и тајновитости просвећених.

Од изложених схватања политике XX века, прво, тоталитарно, политику сажима у једну тачку - тоталну владавину, и тиме преко опште политизације практично укида специфично подручје и смисао политичког. Преостале три концепције, посматрано у целини, јасно издвајају и предочавају три кључне политичке области - *владавину*, *интерес* и *јавност*. Етатистичка схватања истичу област владавине; плуралистичка, област интереса; и републиканска, политику везује примарно за јавност. Ове три области - владавина,

⁸ М. Вебер, *Привреда и друштво II*, Београд 1976, стр. 433.

⁹ D. Easton, *The Political System, An Inquiry into the State of Political Science*, New York 1963, str.130.

¹⁰ H. Arendt, *Vita Aktiva*, München 1981, стр. 34.

интерес и јавност - имају своје специфичности и свака од њих изражава по један својствен и препознатљив феномен. Владавина оличава политичку моћ, интерес политичку партиципацију, а јавност слободну политичку комуникацију. Владавина се ослања на систем установа извршне и управне власти, интерес се реализује посредством представничких и заступничких тела, док јавност функционише на основу општења основних политичких актера - грађана. Владавина, интерес и јавност у својој целокупности чине савремени свет политике и све установе и делатности у овим областима називају се политичким.

Савремена политика претпоставља оптималну равнотежу владавине, интереса и јавности, јер свака од ових области има јаки разлог постојања - владавина у поретку, интерес у потреби, а јавност у слободи. Ако би разлози поретка преовладали над разлозима потреба и разлозима слобода, онда би политика задобила ауторитарни лик, јер тада би гушила потребе и слободе, Ако би се, с друге стране, целокупна политика претворила у интересно заступништво, онда би се тешко одржала целина заједнице. И, на крају, ако би политику одређивало само слободно мњење, онда би недостатак институција поретка лако довео до анархије. Због тога је у савременим политичким заједницама неопходна равнотежа ових трију области политичког. У савременим друштвеним заједницама увек реално постоји претежност једне области политике у односу на друге две, а најчешће владавине над подручјем интереса и јавности. Зато су ауторитарни пореци чешћи од демократских, и зато савремену политику у великој мери одликују борбе за постизање бољег политичког представљања и већих политичких слобода. И на крају, може се рећи да је улога политике у друштву регулисање друштвених односа, тј. усмеравање друштвеног живота људи путем доношења и извршења одлука у заједници о свим пословима који се тичу њеног опстанка, функционисања и развоја. Таквим деловањем, политика одржава заједнички друштвени живот људи.

34. Политичка моћ и власт

Моћ је способност остваривања извесних промена у друштву, или прецизније, како то Вебер каже: "Моћ представља изгледе да се у оквиру једног друштвеног односа спроведе сопствена воља упркос отпору без обзира на то на чему се заснивају ти изгледи".¹¹ У суштини овог, као и осталих, одређења моћи је наметање воље, независно од тога да ли ће се она реализовати прихватањем, без отпора или сламањем отпора. За остваривање моћи, по Веберу, најуспешнија средства су дисциплина и власт. Ако се ова средства поседују, моћ неће остати само шанса, већ ће се у пуном смислу реализовати. Слично моћ дефинише и Гиденс: "Моћ је способност појединца или групе да оствари сопствене интересе, чак иако се други томе противе. То понекад подразумева и директну употребу силе".¹²

Основни извори моћи су: *материјално богатство и својина*, где новац постаје симбол економске моћи којим се, по правилу, могу прибавити сва друга добра; *статус*, када моћ проистиче из места које појединац или група заузима у систему друштвених односа, она се наслеђује (племство) или стиче у току живота (политичке елите, свештенство); и *знање*, које у новије време постаје значајан извор моћи оних који га

¹¹ М. Вебер, *Привреда и друштво* I, Београд 1976, стр. 37.

¹² Е. Гиденс, *Социологија*, Београд 2003, стр 424.

поседују, нарочито знање које омогућује да се оствари велика економска добит, политичка победа, војничка превласт итд. Монопол на знање, без обзира да ли се оно стиче образовањем или произилази из положаја у систему комуницирања и обавештавања, постаје један од најважнијих друштвених монопола карактеристичан за савремена друштва. Облици моћи се најчешће разврставају по два критеријума: а) према поседовању (друштвена моћ и појединачна моћ) и б) према области људске делатности у којој се моћ испољава (економска моћ, политичка, духовна и тд).

Структуру моћи чине: *носиоци моћи, материјално богатство, статусни симболи* (одликовања, титуле, публицитет и разне врсте награђивања), *контрола друштвених норми* (то су норме које могу бити у функцији учвршћивања и реализације моћи - правне, моралне, религијске и обичајне), *убеђивање*, као начин наметања ставова другима, *сила*, као средство принуде у реализацији моћи, *доминација и хијерархија*, тамо где се реализује моћ тамо је и доминација, а хијерархија повезује вертикално структуру моћи. Функције моћи указују на потребе и интересе које моћ задовољава. То могу бити појединачне, друштвене, економске, политичке и духовне потребе и интереси.¹³

Друштвена моћ. - То је организована моћ, односно моћ организоване групе, организације, нације, класе, сталежа, слоја или укупног друштва. Међутим, "права друштвена моћ је", према Нојману, "моћ владајуће класе".¹⁴ Моћ представља саставни елемент готово свих друштвених односа. Она проистиче из положаја групе или организације у глобалном друштву, као и из положаја у групи или организацији. Друштвене групе и организације које поседују моћ чврсто су и хомогено структуриране са тачно одређеним и разрађеним улогама и функцијама. Друштвена моћ у групама и организацијама почива на принципима хијерархије и доминације. Употреба друштвене моћи може бити организована или стихијска, прописана или слободна. Она је важан друштвени чинилац јер од ње у великој мери зависи уређење друштва и његово кретање. Промена у односима друштвене моћи и њено јачање или слабљење, узрок су друштвеним променама, као што су и, обрнуто, друштвене промене узрок мењања односа друштвене моћи. Основни облици реализације друштвене моћи су: присила и привола. Реализација друштвене моћи кроз присилу карактеристична је претежно за преиндустријска и тоталитарна друштва. А реализација моћи кроз приволу је, углавном, обележје цивилизованих друштава са успостављеним правним поретком, стабилним институцијама и демократским односима. У суштини, најчешћи облик реализације моћи у свим друштвима јесте комбинација приволе и присиле.

Поред друштва у целини и друштвених група, моћ могу поседовати и појединци. Та моћ се означава као *појединачна моћ*. То може бити моћ пророка, владара, ратника, власника, управљача итд. Њихова моћ углавном извире из унутрашњих својстава њихове личности (телесна снага, харизма, образовање или поседовање специфичних знања) и спољашњих околности (богатство, положај и улога у друштвеној структури или политичкој хијерархији).

Политичка моћ. – У политичкој мисли израз *моћ* је први употребио Томас Хобс у свом делу *О грађанину (De cive)*. Он је указао на два значења моћи: физичко (*potentia*) и

¹³ Ч.Чупић, *Социологија*, Београд 2002, стр. 98-101.

¹⁴ Видети: F. Neumann, *Demokratska i autoritarna država*, Zagreb 1974, str. 77-78.

политичко (*potestas*).¹⁵ Али, највећа људска моћ, према Хобсу, је моћ државе, коју он одређује као уједињену моћ највећег броја људи. Таква моћ не изражава се у разуму или разборитости, већ у заповедању и вољи. Из тога, као и многих других каснијих одређења која моћ виде у наметњу воље, попут Вебера, проистиче да је политичка моћ способност да се спроведе политичка воља без обзира на противљење других. Политичка моћ проистиче из улоге и врсте политичких субјеката у друштву. Њу, по правилу, прате идеологије које се користе ради оправдања поступака моћних. Моћ у одређеној мери поседују сви политички чиниоци. Зато се политичка моћ приписује држави, друштвеним групама и организацијама, као и појединцима. Тако неки политички субјекти имају власт, док су други ван власти, али ипак располажу извесном количином политичке моћи, једни имају ауторитет, други примењују силу, у неким случајевима моћ је видљива а у неким није: "Моћ је енергија власти и ауторитета, истовремено њихова мера, ознака и активизација".¹⁶ Без обзира на своје разноврсне облике, политичка моћ је у основи иста по својој суштини. Од начина на који се она реализује зависе облици владавине у одређеном друштву, јер је власт институционализована моћ. Међутим, нема моћи у власти која је супротна интересима, потребама и развојку друштва, као што нема моћи ни када су носиоци власти уморни и неспособни, претворени у групу бирократизованих, неинвентивних и себичних појединаца. У том случају долази до смене власти и на политичку сцену ступају они који имају више моћи, енергије и ауторитета. Моћ се увек изражава као стварна структура власти и унутрашњих односа. У реализацији политичке моћи доминирају: *убеђивање*, као начин наметања својих ставова другима; и *сила*, као најдрастичније средство принуде, при чему треба имати у виду да једино држава може легитимно да примени силу.

Поред политичке моћи, према области људске делатности у којој се моћ испољава, најизразитији облици моћи су: економска моћ и духовна моћ. Економска моћ проистиче из власништва и располагања материјалним добрима. Она се заснива на власништву и управљању над средствима за производњу, као и на контроли финансијских токова. Поседници ове моћи су често у спрези са носиоцима политичке моћи или је и сами поседују у извесној мери. Духовна моћ потиче из сфере идеја, знања, религије, као и других културних садржаја. Ове духовне творевине покрећу друштво, уливају му смисао и могућност опстанка, указују на средства и циљеве будућег развоја. Поседници ове моћи утичу на промене и владавину у друштву, али су најчешће под контролом власти.

Власт проистиче из моћи. Она најорганизованије и најснажније каналише манифестовање моћи. Због тога је власт институционализована моћ, јер власти нема изван установа, институција и организација. Политичка власт је основни облик и основ власти у друштву. Међутим, политичка власт није једини облик власти. Постоје и други облици власти у друштву, као што су: родитељска власт, црквена, партијска, власт у друштвеним установама и организацијама (привредним, културним, образовним итд).

Политичка власт је основни облик и основ власти у друштву. Политичка власт омогућава појединачној или групној вољи да се са позиција моћи, на одређеној територији или организацији, наметне и утиче на делање и понашање свих других заповедањем или наредбом, независно од њиховог пристанка, уз могућност употребе различитих средстава. То је типично за функционисање државне власти. Међутим, политичке власти има и изван државне власти, као што и политике има изван државе. Али је свака политичка власт

¹⁵ Према: Љ. Тадић, *Исто*, стр. 109.

¹⁶ Ј. Ђорђевић, *Политички систем*, Београд 1980, стр. 113.

усмерена на државу, односно на управљање државом. Државна власт је најмоћнија и најобимнија политичка власт, јер је држава реално највећа и најснажнија организација у савременом друштву. Групе или појединци, освајајући власт, учвршћујући је и организујући је у држави, држе најмоћнију власт и помоћу ње остварују пресудан утицај на организовање друштва, друштвену делатност и уопште на живот људи. Средства и инструменти којима располаже државна власт су велике снаге, а њихова употреба може бити разнолика. Употреба или злоупотреба државне власти је по последицама најшира и најобухватнија. Државна власт подједнаком снагом може да гарантује сигурност или да уноси страх. Она може бити и гаранција за ограничење сваке злоупотребе, може представљати сагласност воља, може да се стара о доношењу и извршавању разних налога, може да контролише целокупни друштвени живот. С друге стране, државна власт може бити и инструмент групне моћи који се стара за реализацију искључиво уских, владајућих, групних или појединачних интереса.

За структуру политичке власти значајна су три чиниоца: 1) стабилност и трајност власти, 2) основни чиниоци власти, и 3) узајамни односи између чинилаца власти. Стабилност и трајност власти се изражава у општим питањима стабилности друштва, а потом кроз проблеме носилаца власти: освајање и учвршћивања власти, њено устројство и функционисање, као и узајамни однос са другим политичким субјектима у друштву. Основни чиниоци власти су они који владају и они који су подвлашћени. Узајамни односи између чинилаца власти су веома сложени и зависе од типа друштва, интереса и циљева оних који владају и подвлашћених, као и од начина и средстава које употребљавају они који владају у учвршћивању власти а подвлашћени у супротстављању или рушењу власти.

Функције политичке власти проистичу из потреба, интереса и моћи одређеног друштва, друштвених група (класа и елита) и појединаца. Логика власти претпоставља да власт има улогу да учвршћује и одржава стабилност оних који владају; да су чиниоци власти добро интегрисани; да власт има тачно одређену функцију, обим и садржај компетенција; да се функционисање власти заснива на прихватању, сагласности или принуди и сили, као и на вредностима на којима почива или које подржава; да је одржавање реда у друштву основна претпоставка за функционисање власти; и да се свако одступање и супротстављање власти санкционише и кажњава. Са становишта функционисања, власт подразумева постојећи систем и постојеће стање. Она рачуна на прилагођавање подвлашћених друштвених група и појединаца постојећем систему. Од употребе или злоупотребе средстава која су јој на располагању, зависиће карактер власти. Поред тога, карактер власти зависи генерално и од економије и културе, нарочито политичке културе, одређеног друштва. Политичка власт је за владоце највећа вредност, јер помоћу ње они реализују моћ, интересе и циљеве. За потчињене, она је отуђујућа сила која подваја људе и штити основна отуђења међу њима. Са ширег, друштвеног становишта, политичка власт, без обзира на њен карактер и облик, у суштини не прелази оквире доминантног друштвеног односа у одређеном друштву, који је детерминисан својинским односима и друштвеном поделом рада.